

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-254-1-23>

ЕКОЛОГІЧНА ТАКСОНОМІЯ СТАЛИХ ФІНАНСІВ

Таксономія сталих фінансів – це система класифікації екологічно сталих видів економічної діяльності. Таксономія взагалі не є новим терміном, що використовує наука, оскільки це є альтернативною назвою систематики, або класифікації певних понять. Існує потреба у єдиній систематиці для компаній та інвесторів, оскільки вона дає критерії ефективності для визначення видів економічної діяльності, що мають істотний внесок у досягнення цілей Європейського зеленого курсу (це стратегія зростання, яка має зробити ЄС кліматично нейтральною до 2050 року та зберегти природу). Таксономія може використовуватись при розкритті інформації про фінансові продукти та звітність емітентів цінних паперів для залучення інвестицій.

НБУ визначає у політиці сталого фінансування визначає [3], що «Таксономія економічної діяльності – класифікаційна система, яка встановлює перелік екологічно сталих видів економічної діяльності та є переліком порогових показників (технічних критеріїв скринінгу), за допомогою яких є можливість чітко визначити, яка економічна діяльність відповідає сталому розвитку, екологічним цілям та принципам сталої економічної діяльності. Така таксономія допомагає інвесторам, емітентам та промоутерам проєктів орієнтуватися на перехід до низьковуглецевої, стійкої до ризиків та ресурсоефективної економіки, сприяти системі розкриття пов'язаної з кліматом інформації».

Технічна експертна група зі сталого фінансування (TEG) Єврокомісії запропонувала рекомендації щодо технічних критеріїв відбору для економічної діяльності, яка може зробити суттєвий внесок у пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію до них, уникаючи значної шкоди для чотирьох інших екологічних цілей (стале використання та захист водних і морських ресурсів, перехід до циркулярної економіки, запобігання забрудненню, захист і відновлення біорізноманіття та екосистем). Принципи побудови таксономії Робочої групи TEG наступні [8]:

1. Конкретизація цілей щодо екології.

2. Перелік видів економічної діяльності.
3. Показники ефективності.
4. Порогові значення ефективності для кожної економічної діяльності.

Порогові значення результативності – кількісні або якісні, необхідні для кожного виду економічної діяльності, щоб відрізнити діяльність, яка зменшує шкоду, і діяльність, яка відповідає цілям таксономії.

Регламент ЄС 2020/852 про таксономію сталих видів економічної діяльності, що набрав чинності у 2020 р., зосереджений на цілях забезпечення охорони навколишнього середовища (рис. 1), тобто є звуженою. Перші дві цілі відносяться до кліматичного фінансування.

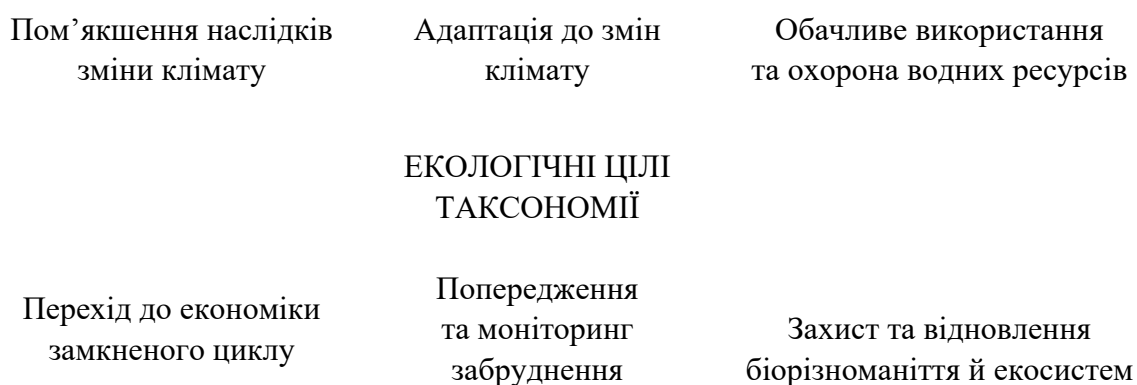

Рис. 1. Екологічні цілі таксономії ЄС

Джерело: складено автором

Проект може вважатися відповідальним сталому фінансуванню, якщо сприяє суттєвому внеску принаймні в одну з шести екологічних цілей, та не завдавати суттєвої шкоди жодній з інших п'яти екологічних цілей.

Національна нормативна база може бути адаптована до європейського регламенту, і може варіювати в залежності від особливостей місцевого ринку, але відповідати основним принципам таксономії з прив'язкою до конкретних екологічних цілей.

21 квітня 2021 р. Єврокомісія прийняла пакет заходів для покращення сталого інвестування в країнах ЄС. Цей пакет включає Делегований Регламент щодо кліматичної таксономії (EU Taxonomy Climate Delegated Act), котрий встановлює та класифікує види діяльності, що спричиняють найбільш позитивний вплив на клімат і довкілля; Директива щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку (Corporate Sustainability Reporting Directive) – встановлює для компаній чіткі умови з розкриття інформації у сфері ESG (вплив на довкілля, соціальна відповідальність, корпоративне управління).

9 березня 2022 року Єврокомісія прийняла додатковий кліматичний делегований акт [6]. Єврокомісія ухвалила додатковий Делегований акт Регламенту ЄС про таксономію тих видів діяльності, які ще не охоплені Делегованим Актом ЄС про таксономію клімату, наприклад сільське господарство, ядерну енергетику та природний газ і пов'язані з ним технології як перехідну діяльність. Має бути забезпечена підтримка фінансування певної економічної діяльності, насамперед в енергетиці, що сприяє скороченню викидів парникових газів таким чином, щоб підтримувати перехід до кліматичної нейтральності протягом поточного десятиліття.

Таксономія ЄС також відіграватиме важливу роль у створенні стандарту ЄС «Зелені облігації» та еко-маркування для певних фінансових продуктів.

Для інвесторів в ЄС розроблений інструмент – «Таксономічний компас» [5]. Таксономічний компас ЄС надає візуальне представлення змісту Таксономії ЄС, щоб користувачі могли перевірити, які види діяльності є відповідними. Цей інструмент містить матрицю, яка відображає економічну діяльність у відповідності з екологічною метою. Відкриваючи назву діяльності, користувач отримає інформацію про цілі та переглянути технічні критерії перевірки.

Європейський стратегічний підхід до формування системи сталих фінансів, відповідно до якого формуються переліки актуальних для досягнення цілей сталого розвитку видів діяльності для їх пріоритетного фінансування у наступному, може бути запровадженим і в Україні [2].

Підприємства та банки в Україні мають право емітувати «зелені» облігації, але після схвалення урядом Порядку відбору та супроводження проектів екологічного спрямування, які фінансуються за кошти державного і місцевих бюджетів, має бути схвалена Концепція запровадження та розвитку ринку зелених облігацій в Україні [1].

Наприклад, Укрсиббанк вже не схвалює інвестиції, якщо ризики недотримання стандартів у сфері екології, соціальної сфери та корпоративного управління, т. з. ESG-ризиками, є некерованими, або компанія, яка отримує інвестицію, не здатна покращити соціальну та екологічну відповідальність, а також безпеку працівників чи корпоративну етику [4]. Критерії оцінки включають загальні питання управління навколишнім середовищем, безпеку та відстеження ланцюгу виробництва харчових продуктів, охорону здоров'я та безпеку, умови праці та права людини.

Національний банк та Національна комісія з цінних паперів та фондових ринків повинні поєднати свої зусилля у розробці національної класифікації видів діяльності у сталому фінансуванні з урахуванням європейських стандартів. Розглянута таксономія охоплює лише екологічний аспект сталого фінансування. На порядку денному для світової спільноти є розробка соціальної таксономії. Розробка таксономії ЄС для класифікації інвестицій у соціальні проекти та підприємства виявилася настільки складною справою, що її строки були перенесені на 2024 рік. Зацікавлені сторони цього процесу не змогли поки що узгодити визначення соціальних інвестицій та їх вимірювання.

Література:

1. ЄЗК: фінансування сталої економіки. 25.08.2021. URL: <https://dixigroup.org/yez-k-finansuvannya-staloyi-ekonomiky-infografika>.
2. Клиновий Д.В. Європейський підхід до стратегування розвитку сталих фінансів. 11.07.2021. Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України. URL: <https://ecos.kiev.ua/news/view/1166>.
3. Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf.
4. Що потрібно знати про сталі вимоги банків та страхових компаній для отримання інвестицій. URL: <https://mind.ua/news/20229409-shcho-potribno-znati-pro-stali-vimogi-bankiv-ta-strahovih-kompanij-dlya-otrimannya-investicij>.
5. About the EU Taxonomy Compass. URL: <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy>.
6. Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the regions EU Taxonomy, Corporate Sustainability Reporting, Sustainability Preferences and Fiduciary Duties: Directing finance towards the European Green Deal. URL: COM/2021/188 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0188>.
7. EU Taxonomy, Corporate Sustainability Reporting, Sustainability Preferences and Fiduciary Duties. 21 April 2021. URL: https://ec.europa.eu/info/publications/210421-sustainable-finance-communication_en#taxonomy.
8. Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance. March 2020. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf.